

MARIBORSKI

VEČERNIK

Cena 1 Din

„JUTRA“

Uredništvo in uprava: Maribor, Grajski trg 7 / Tel. uredništva in uprave 24-55
Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 14. uri / Velja mesečno prejemnik
v upravi ali po pošti 10 din, dostavljen na dom 12 din / Oglasi po ceniku / Oglase sprejema tudi oglasni oddelček „Jutra“ v Ljubljani / Poštni ček. rač. št. 11.409

Naše železnice

V skupščinskem finančnem odboru se je razpravljalo novi proračunski osnutek prometnega ministrstva. V okviru ministrovega ekspozija in sledeče debate so se obravnavali vsi oni mnogostranski problemi, ki se tičejo naših železnic in naše prometne politike, saj naraščajo iz leta v leto tudi potrebe našega prometa.

Izdatki prometnega ministrstva so povečani v novem proračunskem osnutku za 390,8 milijonov dinarjev, pri čemer gre 37,2% za gradnjo novih železnic. V prvi polovici tega proračunskega leta so znašali dohodki 1.930,9 milj. din. Od izdatkov gre 30,89% za upravno službo, 22,53% za prometno komercialno službo, 9,64% za strojno službo, 38,85% za gradbeno službo, 1,64% za razne nedejavne materialne izdatke, 6,5% za obnovo inventarskih predmetov, 28,62% pa za odplačilo dolgov in obveznic, tako da znaša zvišanje materialnih izdatkov povprečno 8,2%, zvišanje osebnih izdatkov pa povprečno 14,64%.

Nagli tempo v sodobnem življenju vobse zahteva tudi hitrejši sodobni promet. V svojem ekspoziju je opozarjal minister dr. Spaho na potrebo obnove trgačnic na glavni progi Beograd—Vinkovci, Pančevo—Vršac, na delu proge Osijek—Koprivnica in Kotoriba—Pragersko. Kar se pa tudi p. eba uvedbe motorizacije železniškega prometa, zlasti na progi Beograd—Sarajevo—Dubrovnik in je generalno ravnateljstvo državnih železnic že naročilo 7 garnitur tridelnih Diesellovih motornih vozov na progi Beograd—Sarajevo—Dubrovnik. Ti motorni vozovi pridejo v promet še letos. Tudi bo nabavljenih več vozov za mednarodni promet. Za gradnjo novih železnic je predvidenih 252,1 milijonov din. Iz notranjega milijardnega posojila se je že izročila prometu proga Koprivnica—Varaždin, gradi pa se proga St. Janž—Sevnica, most čez Savo pri Zagrebu, proga Bileće—Nikšić, Ustiprača—Foča, Kraljevo—Čačak in Metković—Ploče, nadalje Požarevac—Kučev, Bihać—Knin, Koršumlja—Priština.

Izdatki v pomorskem in rečnem prometu so se zvišali za 10,5 milijonov dinarjev, saj je ob naši obali 386 luk in pristanišč, ki jih je treba deloma vzdrževati, deloma pa izgraditi. Na naših rekah pa je narasel zunanji promet od 650.196 na 1.183.475 ton v letu 1937.

V zvezi s proračunom ministrstva prometa, ki ga je skupščinski finančni odbor na svoji včerajšnji seji sprejel, je posredoval med drugim v debato tudi narodni poslanec Iva. Mohorič, ki je omenjal, da pogreša v novem proračunu kreditov za breureditev ljubljanskega glavnega kolodvora, nadalje za izvedbo drugega tira na preobremenjeni progi Zidani most—Zaprešič, potem za elektrifikacijo gorskih prog v dravski banovini kar bi bilo v velikem interesu turizma, za kar so dan vsi predpogoji. Opozarjal pa je tudi na težko materialno stanje železniškega osebja, ki vrši svoje dolžnosti z vzorno vestnostjo in požrtvovalno discipliniranostjo. Ključno potrebna pa je tudi nova tarfina reforma, ki bi koristila vsem, tudi naši domači produkciji in notranji trgovini, ki je izključno navezana na suhozemni prevoz. Nikakor ne bi smela tarfina politika bolj obremenjevati domačih izdelkov kakor inozemske izdelke.

V zadnjem času se pojavlja v našem železniškem prometu velik nedostatek radi zakasnitve vlakov. Poslanec Mohorič opozarja na velike nepravilnosti, ki nastajajo radi tega, ker izgubljajo potniki v sezoni zveze z inozemstvom.

Chautemps je sestavil homogeno manjšinsko vlado radikalov

PARIZ, 19. januarja. Nova francoska vlada je sestavljena sledeče: Predsedstvo ministrskega sveta Chautemps, ministar brez listnice Frossard in Bonnet, minister narodne obrambe in vojske Daladier, minister vojne mornarice William Bertrand, letalski minister Guy la Chambre, notranji minister Sarraut, pravosodni minister Campinchi, finančni minister Marchandean, zunanji minister Delbos, trgovinski minister Hymans, pokojniški minister Lassall, kmetijski minister Palmade, prosvetni minister Jean Zay, poštni minister J. Schmidt, minister za delo Ramadier, kolonialni minister Pierre Cot, minister za narodno zdravje Ricard, prometni minister Queille. V novi Chautempsovi vladi so vsi člani radikali, med katerimi so vidnejši Chautemps, Daladier, Sarraut in Delbos, ki je zadržal zunanje ministrstvo, le državni podtajnik pripadajo republikanski uniji Paula Boncoura. Posebna naloga bo pripadala dosedanjemu finančnemu ministru Bonnetu, ki bo kot minister brez listnice izvajal kontrolo nad financami. V smislu dogovora bodo socialisti podpirali novo Chautempsovo vlado radikalne manjšine, ki naj bi bila le prehodna vlada v zmerni republikanski režim. Nova vlada je danes že prevzela svoje posle. Chautempsu je radikalna stranka ponovila zaupnico.

Dr. Stojadinović v nemških vojnih šolah

BERLIN, 19. januarja. Včeraj si je predsednik jugoslovenske vlade dr. Stojadinović ogledal letalsko akademijo v Gatowu. Častniško topniško šolo v Jüterborgu. Razgovarjal se je s tiskovnim šefom nemške države dr. Dietrichom in šefom jugoslovenskega presbira dr. Lukovićem o odnosih med jugoslovenskim in

nemškim časopisjem, nakar je dr. Luković konferiral tudi z dr. Göbbelsom. V smislu teh razgovorov naj bi časopisje upoštevalo dobre odnose med Jugoslavijo in Nemčijo. Dr. Stojadinović odpotuje tudi v Dahme, kjer bo posetil Richt-hoffnove lovske eskadrole.

V Besarabiji nič več ruskega in židovskega jezika

BUKAREŠTA, 19. januarja. DNB poroča: V smislu sklepa Gogove vlade se v Besarabiji prepoveduje uporaba ruskega in židovskega jezika.

Kitajska ofenziva ob Jangceju - Gverilske boje na Formosi

SANGHAI, 19. januarja. Kitajci nadaljujejo z ofenzivo vzdolž Jangceja in so prodrli že do Kuhuja v pokrajini Anvai, 75 km od Nankinga. Iz Formose prihajajo vesti o velikih nemirih in uporih delavstva proti Japonski. 7000 oboroženih

upornih delavcev se je umaknilo v gorovje, od koder vodijo gverilsko vojno proti Japoncem. Vstaji so zanetili japonski gazometer v Čuviumi in je bilo 50 japonskih vojakov ubitih.

Sin Franca Ferdinanda razbija po Dunaju rajhovske svetlobne reklame

DUNAJ, 19. januarja. Preteklo noč so razbili reklamo na prometnem uradnem nemških državnih železnic na Getreide-marktu. Na policiji je Ernest Hohenberg, mlajši brat voditelja avstrijskih legitimistov Maksa Hohenerga in sin pokojnega Franca Ferdinanda priznal, da je on razbil svetlobno reklamo. Dejal je, da se

je s svojo soprogo sprehajal mimo tega urada in da je bil, ko je zagledal na svetlobni reklamni kljukasti križ, tako razburjen, da je z vso silo s palico udaril po steklu. Hohenberg je izjavil, da je pripravljen poravnati škodo in je proti njemu uvedeno postopanje.

Kam z ljudmi, ki so se zatekli v madridska poslaništva

MADRID, 19. januarja. Med republikansko vlado in tujakšnji poslaništvi se vršijo pogajanja v svrhu odprave 4 do 5000 beguncev, ki so se zatekli v razna madridska poslaništva. Posamezni poslaničniki si prizadevajo, da bi se pogajanja

čim bolj pospešile. Med republikansko vlado in francoskim poslaništvom se je že dosegel sporazum v tem smislu, da se ženske in otroci, ki so se zatekli v francosko poslaništvo, odpravijo v Francijo, moški pa v Valencijo.

Švica si želi okrepite svoje nevtralnosti

BERN, 19. januarja. Zvezna vlada je izdelala načrt za ohranitev in okrepitev nevtralnosti Švice z ozirom na Društvo narodov. Ta načrt bo predložen Društvu narodov, oziroma posebnemu odboru, ki

se sestane koncem januarja v Ženevi, da razpravlja o reviziji statuta Društva narodov. Švicarski predlog predvideva popolno nevtralnost napram DN predvsem v gospodarskih vprašanjih.

Gospodarske beležke

3.788.900 kg morskih rib so nakopili naši ribiči v letu 1937 ob obali našega Jadrana, to je za 500.000 kg več kakor v letu 1936. Vrednost nakopljenih rib je 36.297.523 din.

Ukinjena koncesija. Tovarna za usnje V. Halbärth, ki ima svoj tovarniški obrat v Usnjarski ulici v Mariboru, je izgubila koncesijo, in sicer radi tega, ker že nad leto dni ne obratuje.

17,2 milijona vreč kave so uničili v letu 1937 v Braziliji in to radi tega, da cena kavi ne pade.

Proračun beogradske občine predvideva 336,8 milijonov din izdatkov in prav toliko dohodkov. Občina bo pobirala 20%no občinsko doklado.

V Italijo bomo prodali naše proizvode pod istimi pogoji kakor Avstrija in Madžarska. Doznava se, da je Italija ukinila preferenciale, ki sta jih pri svojem izvozu v Italijo uživala Avstrija in Madžarska. Z ozirom na to ne bo treba, da nam Italija prizna preferenciale, ker določa dogovor, sklenjen med Jugoslavijo in Italijo 25. marca 1937 v Beogradu, enake ugodnosti.

Povečan izvoz naše perutnine in jaje v Italijo. Italija je ponovno izdala dovoljenje za izvoz perutnine in jaje iz Jugoslavije. V zadnjih 14 dneh smo izvozili v Italijo okoli 53.000 kg žive perutnine in 3 vagone jaje.

Kliring. Narodna banka je izplačala dne 17. t. m. v novem kliringu z Italijo nakazil do št. 9989 od 6. novembra 1937.

Tri nove tvornice za izdelovanje kvasa se bodo gradile, in sicer v Beogradu, Kreki in Jagodini. Omenjene tvornice bodo proizvajale tudi glicerol. V finančnem minist. pripravljajo revizijo v industriji kvasa in se predvideva tudi osnivanje prodajne centrale in kontingentiranje proizvodnje.

Potrošnja cementa v naši državi se je lani povečala na 380.000 ton nasproti 325.000 tonam v prejšnjem letu. Povečani domači potrošnji pa stoji nasproti prav občutno zmanjšanje izvoza, ki je v prvih 11 mesecih leta 1937 znašal 179.000 ton nasproti 273.000 tonam v 11 mesecih leta 1936.

Davek na poslovni promet pri klanju živine. Finančno ministrstvo je izdalo pojasnilo, ki pravi, da se po členu 16 uredbe o skupnem davku na poslovni promet plača skupni davek za klanje živine pri občinski oblasti in priliki izročitve živinskega potnega lista odnosno o priliki izdajanja dovoljenja za klanje živine. Po uredbi je torej občinska oblast dolžna pobirati kupni davek od vsake osebe, ki občinski oblasti izroči živinski potni list in zahteva dovoljenje za klanje živine ne glede na to, v kakšno svrho se bo zaklana živina uporabila. Za one osebe, ki koljejo živino izven klavnice brez dovoljenja občinske oblasti in ne da bi izročile živinski potni list, je za pobiranje davka pristojna davčna oblast.

97.736.296,80 din so znašali dohodki mariborske carinarne v letu 1937, nampram 68.356.499,02 din v letu 1936.

Stalni jugoslovensko-madžarski gospodarski odbor se bo sestal še ta mesec v Beogradu. Madžarska želi, da se dosedanjí kompenzacijski promet poveča od 20 na 50 milijonov din.

Ne pozabi naročnine!

Pabecki

Božične šolske počitnice

V št. 3 poročja »Slov. beseda«: »Božične šolske počitnice. Letošnje božične počitnice so prinesle mnogo tegobe i otrokom i staršem. Povsem nerazumljivo je bilo, zakaj je bila šola 30. in 31. decembra, če šolska oblast že ni hotela, da bi katoliška deca in profesorji praznovali tudi pravoslavne, pravoslavni pa tudi katoliške praznike. Bil je ukrep, ki naj bi to vprašanje »pravično« in »enakopravno« rešil. Toda — kak je bil rezultat? Šolska oblast si je za vse kraje izven Slovenije premislila in za pravoslavne božične praznike dala tudi katoliški deci prosto. Na Hrvaškem, kjer je večina otrok katoliških, so imele vse šole tudi za pravoslavne božične praznike prosto.«

Prikrajšani

Celjska »Nova doba« izvaja v uvodniku št. 1: »Velika javna dela, mislimo tu predvsem na gradnjo novih cest, so v naši državi razdeljena tako, da je pri tem Slovenija prikrajšana. To dokazuje že statistika delavskega zavarovanja delavcev, zaposlenih pri gradnji cest, iz katere sledi, da je bilo v lanskem oktobru v vsej državi zaposlenih pri gradnji cest, železnic in vodnih naprav napram isti dobi prejšnjega leta 12.300 delavcev več ali v odstotkih okrog 45%, dočim je bilo zaposlenih v Sloveniji v isti dobi in pri istih javnih delih samo 217 delavcev več ali v odstotkih 6%. V tej statistiki so pa upoštevana javna dela, ki jih izvršujejo v Sloveniji naše samoupravne korporacije, prispevek države pri teh javnih delih se torej za obseg del, ki jih izvršujejo samouprave v naših krajih sorazmerno več, zmanjša. Na drugi strani pa vidimo, da država že okrog 2 leti gradi 25 kilometrov dolgo cestno zvezo Ljubljana—Kranj in da so se vršila že pred leti dela na državni cesti št. 11—Maribor. Kar se tiče samoupravne iniciative za izgraditev cest v območju sreskega cestnega odbora v Mariboru, je ta za bodoče leto izdelal lepe načrte, katerih izvršitev bi bila velikega pomena za gospodarstvo našega obmejnega okrožja. Tudi sreskemu cestnemu odboru v Celju je na razpolago veliko in obsežno torišče dela, žal pa imata računati oba navedena sreska cestna odbora z omejenimi sredstvi, ker naše gospodarstvo večjih dajatev v obliki povišanja samoupravnih doklad absolutno ne prenese. Čestni načrti odnosno dela obeh sreskih cestnih odborov se pa ne tičejo državnih cest, za katere se morajo dobiti potrebna sredstva iz državnega proračuna. Iz tega sledi, da je državna uprava v prvi vrsti poklicana skrbeti za to, da se uvedejo in proračunsko zagotovijo potrebna sredstva za izvršitev javnih del s tem, da se predvsem popravi naše cestno omrežje in nudi delo našim brezposelnim, katerih število je v stalnem porastu, in nadalje z izboljšanjem naših prometnih sredstev pripomore k izboljšanju našega splošnega gospodarskega stanja. Narodno gospodarstvo v Sloveniji zaostaja za gospodarstvom v ostalih delih države: izdatno bi mu pa bilo pomagano, če bi država v dravski banovini izvrševala javna dela v onem obsegu, ki temu delu države pritiče po njegovi davčni moči in dosedanjem kulturnem razvoju.«

Verna slika

»Nova doba« piše v št. 3.: »Našemu narodu narodno šolo! To je naslov uvodnika v »Slovenec«, ki zahteva temeljito reformo šole in prosvetne politike, ki da je »jugoslovenskim narodom« tuja, ker se naslanja na »versko brezbriznost«. Po mnenju »Slovenca« moramo mi Slovenci odklanjati »naše liberalno državno šolstvo«, ker je porojeno iz duha centralizma ter se opira na vidovdansko ustavo, s katero smo bili Slovenci majorizirani in na določbe iz dobe diktature, ko v Jugoslaviji ljudstvo sploh glasu ni imelo. Značilna je ta ugotovitev danes za nas Slovence, ki vemo, da je v šestojanuarski vladi sodeloval voditelj slovenskega naroda, ki je kot član vlade vse to zakonodajno delo in ureditev države podpiral. Prav isti gospod je sedaj že 2 leti in 6 mesecev najupljivější član

Egipt v blesku poročnih slavnosti

16 letna kraljica — 18 letni krali

FARIDA ZULFICA

Komaj so za nami veličastne poročne slovesnosti grškega prestolonaslednika, ko sledi Egipt v vročini napetosti poročnih priprav. Jutri v četrtek slavi Egipt pomembno slavo: Njegov mladi, komaj 18 letni kralj Faruk se poroči s 16 letno Farido Zulfico.

Prostrane, blesteče sobane kairske palače so že polne z garderobo mlade kraljice, ki ima okoli 200 oblek. O Faridi je znano, da je zelo moderna in napredna dama. Farida pripoveduje, kako je že kot mlada deklica sanjala, da bi postala kraljica. V rosi mladosti si je v igri iz šarenih cunj improvizirala »presto« in se dala od sovrstnic častiti kot kraljica.

Ko je Faruk po očetovi smrti prispel v London, je tamkaj pričel natančneje spoznavati svojo nevesto. Mlada, pametna prijateljica mu je ugajala. Z njo se je sprehajal in jahal v Hydeparku. Mladi kralj se je kmalu odločil, da jo poroči in da jo s tem povzdigne na mesto egiptske kraljice.

In tako se bo jutri 20. t. m. zgodilo, in steber vlade g. Stojadinovića, pa še vedno ni prav urejena šola! Mi smo bili priče, kako se je ti dve leti in pol delala pri nas v dravski banovini prosvetna politika, ko se je izvršilo vse kar so krajevni veljaki in razni imenovani predsedniki občin zahtevali. Slovenski del JRZ, ki je imel generalno pooblastilo za Slovenijo in se ga je polno posluževal, sedaj tako iskreno honorira Beogradu to pooblastilo, da svojo lastno vlado in svoje delo napada in misli, da mu bo dobro slovensko ljudstvo še verjelo. To je verna slika katoliške morale.

Oton Župančič

Ob njegovi 60 letnici.

60 let poteče v nedeljo 23. t. m., kar so našemu rodu vile rojenice naklonile izredno dragoceno darilo: Dečku, ki je na ta dan pred 60 leti v Vrnci v Beli Krajini, zahteval in zadiral v mirnopokojni slovenski svet, je bilo usojeno, da raste v majhnem in da dozori v velikem. Skozi rast in trpljenje se je ob drugih, ki so zarana omahnili na poti življenja, vzpenjal vse višje in višje, dokler ni na višku ustvarjanja, oblikovanja zavzel mesta sil-

da dobi Egipt 16 letno kraljico, ki je že kot desetletnica pričela svoje razgovore z besedami: »Če bom nekoč kraljica«, to je bilo tedaj, ko jo je njen oče, sodnik v Aleksandriji, že določil, da postane mala Suzi — Naz Zulfica njegova tajnica.

Egipt bo od 20. januarja do 11. februarja v znamenju poročnih svečanosti in bo 11. februarja slavil kralj Faruk svoj 18. rojstni dan. Ta poroka je zbudila med egiptskim narodom mnogo odobravanja, saj si ni izbral Faruk svoje življenjske družice iz vrst knežjega rodu. To priča, da je mladi kralj sledil klicu svojega srca, ki se je razvnelo za izvoljenko v snegu in ledu švicarskih planin, kjer se je Farida kot prijateljica Farukovih štirih sestra z mladim kraljem smučala in zabavala.

Farida je silno inteligentna, moderno usmerjena. Ima silno veliko zanimanje za tehniko, kakor Faruk sam. Vsak avtomobilski motor ume razstaviti in zopet sestaviti. Tudi pilotski izpit hoče napraviti. Se peča z lahko atletiko, je odlična metalka kopja, izborna jahalka, mojstrska smučarka. Sahira tako, da ji ni nobena Egiptčanka kos, pa tudi matematika in fizika jo zanimata. Že v 12. letu si je dala urediti fizikalni laboratorij in se pečala s fizikalnimi poizkusi.

Kavkaška in turška kri sta oblikovali ljubeznivo, krasno obličje kraljice Faride. Preje so jo klicali za Zulficar. Takoj po zaroki pa je morala spremeniti svoje ime — sedaj je Farida, kar pomeni »Edina« in s čimer je hotel kralj Faruk ustreči želji pokojnega očeta Fuada, ki je živel v trdni veri, da prinaša črka »F« njegovemu rodu srečo in zadovoljstvo.

Saštani

Saštanski šahovski klub je imel zadnji petek svoj 8. redni občni zbor, ki ga je vodil klubov predsednik g. Robinščak. Tudi v lanskem letu je ta edina šaleška šahovska organizacija smotno in uspešno propagirala kraljevsko igro. Pri volitvah je bil izvoljen naslednji odbor: predsednik g. Robinščak, podpredsednik g. Premelč, tajnik g. Scharner, blaginik g. Movh, gospodar g. Kocjan. Odborniki: Veingerl, Lorhek in Aram.

Kako smo lani kadili... V lanskem letu so kadilci v območju našega sodnega okraja pokadili tobaka in tobakega papirja v skupni vrednosti din 2 milijona 347.475.75. Najvišjo številko je dosegel mesec julij in sicer din 223.395. V

FARUK

Ravno radi tega je dal vsem svojim otrokom imena za začetnico F — Faruk, Feokieh, Feozich, Faiza, Faika in Fatia.

Kot kraljica bo živela Farida, vsaj v začetku, popolnoma umaknjeno. Tako velevala islam, Jutri bo Farida češčena in občudovana. Bogve, če jo bo egiptski narod še kdaj videl. Faruk se hoče držati tradicijskih določil, četudi je bila njegova prvotna namera drugačna, ker se boji, da bi sicer njegov politični vpliv v muslimanskem svetu popolnoma skopnel, četudi ne odgovarja to njegovim osebnim nazorom.

V okviru blestečih slovesnosti bo tudi uprizoritev Shakespearejevega »Beneškega trgovca« v arabščini ter arabske opere »Zvezdni diadem«.

primeri z letom 1936 je bil konzum tobaka v lanskem letu večji za 29.416.75 dinarjev.

Ljutomerske novice

Za sodnika sreskega sodišča v Ljutomeru je bil imenovan g. Stanko Črničec, dosedaj pristav sreskega sodišča v Ložu.

Odsek učitelje pri sreskem društvu JUU v Ljutomeru je imel v soboto ob 14. uri svoj prvi sestanek, ki ga je vodila agilna ga. Josipina Mislejeva iz Stare ceste. Na sestanku so se obravnavala aktualna vprašanja naših učitelje. Obisk je bil še dokaj zadovoljiv glede na vremenske prilike in oddaljenost učitelje.

nega barda naše besede, naše krvi in naše zemlje.

Naš rod je spoštljivo prislulnil njegovi besedi, topli, iskreni in veličastni, kakor da prihaja iz svetopisemskih vrelcev. Zaupno je obstal ob njem, ki nam je v temi in bolečini bil kakor prerok, videc iz dalj v dalje.

Knez slovenske besede nam je postal borec za pravdo in svobodo, oznanjevalec velikih reči, mojster oblike, prižigalec misli, ki so se visoko utrile nad našim svodom kakor bleščeče zvezde, ki so tako svetlo, upolno zamigljale in nas poživljale od »Čaše opojnosti«, »Pisanice« in »Čez plan« pa do »Samogovorov«, »Cicibana«, »Sto ugank« in »V zarje Vidove«. Tvorec »Dume«, ki bi mogla biti edinstveno lepa, mogočna pesnitev v svetovni književnosti. Osvajajoča, iskrena, globoka, filozofsko izklesana, doživljena in dotrpljena je ta lirika, ki ji ni zlepa primere. Misli te grabijo in mehčajo, besede zvenijo lepše kakor najveličastnejša melodija, oblika razodeva velikega mojstra.

Nešteto klasičnih, prežgano doznanih ter dovršenih prevodov je položil na oltar naše prevodne književnosti: Shakespeare, Rostand, Dickens, Maupassant in drugi vstajajo v njegovi besedi pred nami v vsej razkošni lepoti, ki presega izvrstnost in prvotnost.

In vendar izluščimo tudi ob tej svetli veličini nekoliko tragike. Ko bi bil naš Oton Župančič sin velikega naroda, bi ga danes poveljeval, blagroval in občudoval ves svet. Pa smo ga mi tem bolj

vzljubili, ki nam je bil kakor usmerjevalec iz temin v svetlobo, kakor oznanjevalec dobrega v trpljenju in zapuščenosti.

Ob 60 letnici Otona Župančiča, ki si je zmagovito priboril mesto poleg Franceca Prešerna, se ves naš slovenski rod in jugoslovenski narod klanja njegovi veličini. Maribor se bo tudi pridružil s posebnim jutrišnjim uprizoritve njegove tragedije »Veronike Deseniške« v tukajšnjem Narodnem gledališču.

Počastimo O. Župančiča: Naš največji pesnik je, mojster pesniškega oblikovanja, knez slovenske besede, duhoven naše misli, prerok naše svobode in ujedinjenja.

S taščico v Tičistanu

Otonu Župančiču za 60-letnico.

Zdaj, taščica pač glad in hlad te grabi. Da varna si pri meni, se zavedaš. Tako zaupno mi na roko sedaš.

Kako bi se odrekla sladki vabi! To danes ti naročam, ne pozabi: ves božji čas po parku bistro gledaš in poizvedbe široma razpredaš — še zame svojo spretnost uporabi!

Poišči tu družico modro švedsko, — gotovo o mrazu sem je priletel — pa tole na uho ji zagostoli:

»Časti tu kneza Pevca ljudstvo kmetsko. Če kdaj še s severa mi prideš doli, s seboj prinesi Otonu Nobela.«

Anton Debeljak.

Beg iz ruskega ujetništva

(Po svojih doživljajih napisal: J. Petré.)

Pri tem napadu smo imeli precej mrtvih. Ranjenci pa, ki jih ni bilo malo, so morali brez obveze ležati dalje. Kdor ni bil sposoben za beg, mu ni bilo pomoči.

Po daljšem begu smo se končno zopet uredili. Po kratkem spopadu smo se zopet umaknili, potem ko smo pustili za seboj mrtve in ranjene. Tako smo postopali več dni. Naša naloga ni bila, da se borimo s sovražnikom, marveč da ga zadržujemo tako dolgo, da se uredi glavna bojna fronta.

Pri tem umikanju smo končno dosegli večji hrib pred Duklo, odkoder se nismo smeli več umakniti. To je bilo 21. novembra 1914. Prvi večer so nam Rusi poslali v pozdrav par šrapnelov. Na sošnem desnem hribu pa so se vršili močnejši spopadi. Gorelo je več hiš, slišali smo močno streljanje in razlegal se je vršič na bajonet. Tudi v levi smeri so grmeli posamezni topovi. Dobro smo vedeli, da se tudi pred nami nahajajo močne sovražnikove čete, a kljub temu smo imeli mir.

Drugi dan je prinesel lepo vreme. Vse je ostalo mirno, le iz oddaljenega gozda se je dvigal dim, znamenje navzočnosti sovražnika. Opoldne je prispela vojaška kuhinja, da nam razdeli hrano. Dasi jo je zakrivalo gosto grmovje, so jo Rusi opazili ter nas začeli obstreljevati s topovi, da je marsikateri plačal kosilo z življenjem. Popoldne je postajal ogenj vedno močnejši in nič ni kazalo, da bo ponehal.

Medtem sem bil dodeljen patroli, ki je dobila povelje, da pregleda gozd še na levi strani. Našli nismo nič sumljivega, zato smo se splazili na skrajni rob gozda, od koder smo mogli videti daleč na rusko stran. S presenečenjem smo zaznali, kako se ruske kolone razvrščajo v bojne vrste v vedno večjem obsegu. Takoj smo o tem obvestili poveljnika, še nekaj časa opazovali sovražnikovo gibanje, nato pa se vrnili, da orišemo poveljniku pretečo nevarnost. Ta pa je odločno izjavil, da se od tod ne smemo umakniti, marveč nam je vztrajati ob zadnjem možu. V nadi, da nam utegne prinesiti drugačno povelje, je kljub temu odposlal častnika na višje poveljstvo, a ni se več vrnil. Morali smo vzdržati in se postaviti v bran, čudi nas je sovražnik obdal od vseh strani.

Tedaj je odjeknilo močno streljanje iz pušk in regljanje strojinic. Rusi so napadli našo rezervo ki se je v naglem begu umaknila, okope pa je zasedel sovražnik. Iz gozda, ki smo ga nekoliko poprej preiskali, so istočasno navalile sovražnikove čete na nas. S strelji so nas hoteli dvigniti iz okopov, pri čemer so se nam približali že na petnajst korakov. A tudi mi nismo držali križem rok in so jih naše puške vsaj za enkrat zavrnile. Spopadi so se ponavljali do mraka. Izgubili smo že polovico moči, a pomoči ni bilo od nikoder. V mraku nas je napadla tolika sila, da bi bila vsaka obramba nesmisel. Poveljnik je hotel ogenj ustaviti, a radi razburjenosti naših ljudi se mu to ni posrečilo. Kmalu so nas Rusi ujeli. Bilo nas je še petnajst s častnikom vred. Ko so nas gnali z bojišča, so nas ustavljali ob svojih mrtvih, ki so kakor snopje na njih ležali vse križem po tleh.

— Glejte, kaj ste storili!

V ujetništvu.

Pričakovali smo, da nas bodo iz maščevanja kratkoma pobili. A kaj takega niso imeli na umu. Peljali so nas po hribu skozi oni gozd, od koder smo jih še nedavno opazovali. S strahom v srcu smo jim sledili. Ko bi vsaj sili, kam nas ženejo in kaj bo z nami!

Čez nekaj časa smo prispeli v dolino, kjer je bilo v vasi zbranih več romunskih ujetnikov. Vse so nas natrpali v neki skedenj in nas opozorili, naj pazimo na ogenj, ker nas v primeru požara pustijo vse zgoreti. Drugo jutro so nas v spremstvu kozakov napotili dalje, ne da bi nam dali kaj jesti. Dva dni smo korakali s praznimi želodci od jutra do večera, dokler nismo prišli v Liskovo. Tu smo prvič dobili črnega kruha, trdega, da bi si ob njem polomil zobe. Dobili smo tudi kosilo, čudno mešanico mesa, krompirja, zelja, pese in prosene kaše. Pravijo, da

Iz davnin človeškega rodu

„Kitajski pračlovek“ pred „Neandertalcem“ in pred „Krapincem“

„Sinanthropus pekinensis“ starejši ko „javanski pračlovek“, ki je star 500.000 do milijon let — Zvezni člen od „Neandertalca“ k antropoidnim opicam — „Kitajski pračlovek“ je predhodnik mongolske rase

V zadnjem času se precej govori o kitajskem pračloveku „Sinanthropus pekinensis“. Podrobnosti o njegovi najdbi predstavljajo zares pravi roman. Ko je švedski arheolog prof. Andersson s popolno gotovostjo kot prvi izrazil misel, da pričakujemo v pokrajini Suknotien, angleških 130 milj južno od Pekinga, v geološki formaciji trias v sloju pliocena lahko res zanimiva odkritja, je šel mladi dr. Birger Bohlin na delo. Čeprav je iskal nekaj mesecev, ni našel niti sledu.

Zob pekinskega pračloveka je odkril slučaj.

Ko se je pripravljaj, da opusti delo in odpotuje v Evropo, je doznal, da so izbruhnili revolucionarni nemiri. Nezadovoljen je ostal še nekaj časa, kjer je pričel z delom, in ta slučaj je doprinesel, da mu je prav v tem času prišel v roke tako dolgo iskani — zob. Vesel je šel dr. Bohlin takoj na pot, da pride čimprej v Peiping. Na poti pa so ga napadli in ga oropali. Vse so mu pobrali, samo zob, ki ga je dobro skrnil, mu je uspelo po pustolovskem potovanju prinesiti v Peiping, ki je bil takrat odrezan od sveta.

Ko je prof. Black v Peipingu detajlno pregledal zob, je prevzel odgovornost, da ga objavi kot prvo najdbo dosedaj neznanе vrste pračloveka. Zobu je dal ime »sinanthropus«.

Izkopavanje na račun Rockefellerjeve ustanove.

Nadaljevanje izkopavanj je omogočila Rockefellerjeva ustanova. Kopali so v jami Sukutiena in našli številne dele okostja, med njimi dve povsem nepoškodovani lobanji. Kmalu se je pokazalo, da je to najdragocenejša in dosedaj najpomembnejša predhistorijska najdba, ker so našli nato ne samo lobanje odraslih oseb, marveč tudi otrok obojega spola. Od takz. »javanskega pračloveka«, ki ga cenijo na starost 500.000 do 1.000.000 let in ki so ga smatrali za najstarejšo najdbo te vrste, je ohranjen samo kos lobanje. Niti deli okostja, okoli 600 kosov, neandertalskega pračloveka, niti vsi sledovi krapinskega pračloveka ne nudijo tako točne slike kakor sedaj »kitajski pračlovek«.

Prof. Weidenreich trdi, da so z anatomsko točnostjo rekonstruirali stanje tega človeka. Po tej analizi je treba najdbe časovno uvrstiti v mnogo starejšo dobo, kakor so najdbe iz Neandertala ali Krapine, vendar ne tako daleč, kakor sega najdba »pithecanthropusa« na Javi, ki je prav za prav označen kot »antropoidna opica, ki hodi pokoncu«, radi česar pa je znanost še v dvomu, ali lahko govori o človeku, ali o vrsti opice.

Zobje imajo za antropologijsko raziskovanje zelo velik pomen in ti po mišljenju prof. Weidenreicha govore o najstarejši najdbi pravih človeških ostankov. Zobje pričajo o veliki anatomski sorodnosti s človeškim zobovjem današnjih časov, vendar pa so tudi podobni zobem antropoidnih opic, posebno šimpansov, na drugi strani pa zobem gorile. Pri tem pa se zobje zelo razlikujejo od zob neandertalca, pri čem pa so očitno manjši kakor pri možu.

je glad najboljši kuhar: Jed nam je izborna teknila.

Jaz pa sem prišel v neprimliko, ker nisem imel posode, da bi si šel po svoj delež. Moj jedilni pribor so mi namreč odvzeli Rusi, ko so me ujeli. Oziral sem se naokrog, kje bi iztaknil kaj pripravnega, ko zagledam na dvorišču med razmetanim polištvom pločevinasto škatlo, ki je svoj čas služila najbrž za kavo ali sladkor. Ves vesel sem hitel h kotlu, kjer so delili kosilo. Ko zagleda kuhar ta kaj čuden pribor, me vpraša, za koliko oseb želim hrane.

— Za dva.

(Nadaljevanje prih. sredo.)

Prof. Weidenreich trdi, da je s tem ugotovljen davno zvezni razvojni člen med neandertalcem in antropoidnimi opicami, ki se pa očitno bliža poslednjim. V tem mišljenju ga podpira izraz obraza »kitajskega pračloveka«, ki tudi kaže osnovno razliko med moškim in ženskim obrazom. Čelo je nazaj ploščato zakrivljeno. Lične kosti so močne in široke, brade še nima. Lobanja je nižja in ima še manjši obseg kakor lobanja »javanskega pračloveka«.

»Kost Inka« in mongolska rasa.

Prof. Weidenreich trdi, da nova najdba pri Pekingu dokazuje, da je »kitajski pračlovek« pravi prednik današnjega ljudskega rodu. Iz njega se je razvila mongolska rasa.

Lobanja »kitajskega pračloveka« ima že takozvano »kost Inka«, ki je značilna za mongolsko raso, pred vsem pa za Indijance, ki so izšli iz mongolske rase. To zopet potrjuje odkritje češkega učenjaka dr. Aleša Hrdličke, slavnega ameri-

škega antropologa, ki je prvi dokazal, da so se Indijanci preselili iz Azije preko Aljaske v Ameriko in se z aklimatizacijo oddaljili od prvotnega mongolskega tipa. Pri drugih rasah ta poteza tako ne izstopa. Tudi v tem, pravi Weidenreich, ni samo dokaz pravega ocenjenja »kitajskega pračloveka« v človeški razvojni niz do našega rodu, ampak obenem zaključuje, da je nastopil razvoj ljudskih ras od prvotnega stebila zelo zgodaj.

Nadalje sodi prof. Weidenreich, da leži ustvarjanje človeka te homoidne veje razvojnno mnogo dalje, kakor pa je znanost doslej mislila. Iz nepojasnjenih brazgotinastih ozled na kosteh, dopušča možnost, da so bili »kitajski praljudje« ljudozrci. V drugih smereh je njihov kulturni razvoj že znatno napredoval.

Predpostavljati moramo, da bodo dale jame Sukutiena znanosti še mnogo prepričevalnih najdb in da bomo o »kitajskem človeku« iz davne pradobe slišali še marsikatero zanimivo odkritje.

Otroci junaki

Deklica preprečila trčenje vlakov — Deček v letalu rešil življenje očetu in sebi — Cirkuški otrok rešil v zadnjem trenutku življenje staršev

Antoinette Breuille, 12 letna hčerka železniškega premikača v bližini mesteca Gap v departmanu Hautes Alpes, je izgubila pred letom dni svojo mater. Odtlej je bila večkrat v premikačevi hišici na progi. Otrok se je igraje, ko je opazoval očetovo delo, naučil, kako se uporabljajo razni signali in kako se uporablja telefon. Vedela je točno, kako se premikajo posamezni vzvodi. Nekega večera pred Božičem je prinesla mala Antoinetta svojemu očetu večerjo. Hotela je že oditi, vendar se je vseeno še nekaj časa zadržala pri očetu. Naenkrat je videla, kako se je oče onesvestil. Toliko se je še potrudil, da je dal potreben signal za naslednji vlak, ki bo vozil čez par minut. Antoinetta se je zama mračila, da pomaga svojemu očetu. Ostala je pri njem v hišici. Dobro je vedela, kako važni so signali, da lahko vozijo vlaki nemoteno, da ne pride do nesreče. Obenem pa je tudi vedela, da je od tega odvisna očetova služba. Ako bi se zgodila nesreča, bi gotovo izgubil službo. Poleg tega pa bi mu morali pomagati. Ko je vse to domela deklica, se je podala na delo. V redu je spustila prvi vlak, ki je prihajal. Nato je hotela po telefonu obvestiti naslednjo postajo o očetovi bolezni in prositi za izmeno. V tej noči pa je sneg, ki je nalezaval, prekinil telefonski vod. Do prve postaje je bilo dva in pol kilometra poti. Ker vlaki nekaj časa niso vozili, se je odločila deklica, da odide sama na postajo. Na vso sapo je tekla po svežem snegu. Ko je dospela na postajo, je povedala, kaj se je zgodilo in radi izčrpanosti omedlela. Uradnik je pohitel in dal potrebne signale in tako preprečil trčenje dveh vlakov, ki sta nekaj minut pozneje vozila. Deklica je tako rešila s svojim junastvom in odločnostjo mnogo življenj.

Nekaj desetletni deček iz istega departmana George Rosier, je pokazal tudi veliko prisotnost duha. Njegov oče je pilot pri Air France na notranjih francoskih progah. Preteklo jesen je deček obiskal očeta v Parizu. Oče je prav takrat dobil nalog, da preizkusi novo letalo, kakor je to že večkrat napravil. Pri pregledu je bil stroj popolnoma v redu. Radi tega se je odločil, da vzame na poskusni let od Pariza do Nizze tudi svojega sinčka. Deček je bil seveda zelo navdušen in je sedel za očetom v aparat. Kot letalčev otrok je seveda radoveden opazoval vse v aparatu. Ko je letalo krenilo proti jugu, je opazil George na cevi za olje defekt. Skozj luknjico je otekalo olje, ki je bilo potrebno motorju. Deček je videl, da je oče zaposlen s strojem, ni pa imel pomočnika s seboj, kakor na-

vadno, da popravi nastale napake. Deček se je zavedal nevarnosti, ki jima preti. Spustil se je s svojega sedeža in je z ročicami zamašil luknjo na cevi. Tako je vzdržal uro in četrt, dokler nista priletela v Nizzo. Ko se je Rosier spustil na zemljo, je izvel iz letala nezvestnega sinčka. Živci niso vzdržali strahnege napora, da bi z ročicami tako dolgo zapiral luknjo na cevi. Ako bi tega ne storil, ki se oba ponesrečila.

Mala Amelia Charmasson je hčerka plesalca na vrvi in je nedavno nastopala v Parizu v »Medranu«. Pri neki predstavi je izvedla mojstrovino, polno hladnokrvnosti, ki nikakor ni spadala v program. Njena dolžnost je bila, da gre z druge strani vrvi naproti svojim staršem, ki so prihajali po vrvi. Oče se je vozil na kolesu, mati pa mu je bila na ramenih. V hipu se deklica obrne na vrvi in steče nazaj. Z veliko brziho je prišla do stolpa in pritisnila na gumb, ki je v slučaju nesreče avtomatski razširil mrežo pod vrvi. Deklica je namreč opazila, da izgublja oče ravnotežje. Mati je poskušala, da bi se obdržala, vendar je bilo gotovo, da bosta padla v globino in se ubila. In res, na grozo publike sta tresčila artista z vrvi; takrat pa je že bila razpeta mreža pod njima.

To so primeri, ki dokazujejo, da imajo tudi otroci veliko duhaprisotnosti, ter da so tudi med njimi pravcati junaki.

Radio na ameriških lokomotivah

Ameriške železniške uprave nameravajo uvesti na lokomotivah ekspresnih vlakov radijske aparate, da bodo vedno zvezane s posameznimi postajami. Uprave železniških družb hočejo na ta način zmanjšati število nesreč na minimum. Vlaki, ki vozijo hitreje ko 150 km na uro, bodo vedno v zvezi s postajami in bodo dobivali informacije o stanju na progi, posebno kadar so goste megle. Za poskus so že postavili radijske aparate na liniji Newyork—Chicago, ki so se izvršno obnesli.

On — ona.

»In prej si mi nekoč rekel, da bi rajši živel z menoj v peklu kakor pa brez mene v nebesih.«

»Da«, je odvrnil on. »In želja se mi je tudi izpolnila.«

Jedrnat.

Ko je leta 1794 zavzel general Suvorov Prago, je sporočil svoji carici Katarini zmago z naslednjimi besedami:

»Hura! Praga! General Suvorov.«

Carica Katarina pa je odvrnila:

»Dobro! Maršal! Katarina.«

V kraljestvu žene

Perzija

Sedaj je že minilo več kakor deset let, odkar je Kemal Atatürk, veliki turški reformator, odkril turško ženo. Vendar pa zanima Evropca še danes harem. Sicer pa tistih vznemirljivih haremov, v smislu evropske zamisli, niso na vzhodu nikoli imeli. kajti harem ne pomeni drugega, kakor prostor za žene — od z zaveso oddaljenega prostora siromašne kmečke žene do razkošnih apartmanov razneženih bogataških žena. Tujim možem je naravno prepovedan vstop.

Riza Šah Pahlevi, tvorec novega, neodvisnega Irana, je stvoril srečno sintezo med prastaro perzijsko kulturo in najmodernejšo evropsko civilizacijo. Odsihod je perzijska žena — kakor žena na Orientu sploh — uživala kot mati otrok, kot čuvarka ognjišča, največje spoštovanje moža. Pri tem pa ne igra nikake protislovne vloge dejstvo, da je morala perzijska žena vzeti na sebe težko breme dnevnega življenja. Perzijska družina, z materjo v središču, ostane celota tudi, ko so otroci že odrasli in se poročili, prav kakor na zapadu. — Ta pomen matere je opisan tudi v književnosti. Že pred tisoč leti je napisal Ferdusi, največji perzijski pesnik, kot dodatek svoji po vsem svetu znani »Kraljevski knjigi« satiro, v kateri je osmešil sultana Mahmuda radi neke izpolnjene obljube: »In da je kraljeva mati potomka plemenitega rodu...« Torej ni pripisal krivde kralju, ampak njegovi vzgoji, ker je izhajal ta vladar iz nizkega rodu.

Nobena reforma Riza Šaha ni tako globoko zasekala, kakor ukinitve narodne noše za žene in pa ukinitve koprene. Danes vidimo na Lalecaru — ulici, kjer so najbolj luksuzne trgovine v Teheranu — samo evropsko oblačene dame, kako gredo kupovati. Povsem so izginile noše, ki so tako pikantno delovale kljub črnemu ovoku, posebno pri svetlih svilenih nogavicah, in koketno poševno postavljene trde koprene, izpod katere čisto lahko vidimo nasmejane poglede velikih perzijskih kakor noč črnih oči. Da, skoraj bi lahko rekli »na žalost«, kadar prežve barve iznenada oslepe naše oči — ali kadar pride na sonce tisto, kar je nekoč tako skladno ostajalo skrito pod blagodejno senco ogrinjala. — No, danes smemo spremljati perzijsko ženo, ko gre ponosno v okusnem pariškem kostumu skozi Lalecar, ker prepoved iz časov ogrinjala »Ne pozdravljaj me na ulici!« nima več moči. Upoštevati je treba, da Evropec sicer zelo lahko pride v gostoljubno hišo Perzija, a zelo redko — in tudi takrat šele s pomočjo ključa perzijskega jezika — do njegove duše. A če ste vprašali kakega Perzija, če ste imeli srečo, da so vas predstavili njegovi ženi, po ženinem zdravju, je to še nedavno pomenilo isto kakor dotikanje prepovedanega sada.

Ko so Arabci razrušili svetovno cesarstvo Velike Perzije, so preobrili tudi Perzijce k islamu. Kljub temu pa je perzijski narod ohranil mnogo običajev in čudovitih predpisov svoje stare vere. Med te lahko prištejemo tudi trinajstdnevno novoletno praznovanje pomladi s plesanjem preko ognja. Poroke v tem času prinese srečo. Mati mladeniča, ki je dorastel za ženitev, stopi pred njegovo izvoljenko, ki pleše v kolu, in ji da prstan na roko. Ako ga dekle sprejme, velja zaroka kakor bi jo službeno razglasili. Ako pa dekle odbije prstan, ostane osmešen samo sin.

Dekleta, čeprav so iz bogatih rodbin, se zadržujejo v času praznovanja novega leta v bližini žamij in prosijo moške miloščine. S tem denarjem kupijo poročno srajko, ki jo dekle samo stke in veže.

V Turčiji je sedaj prepovedan — čeprav ga v praksi niso prečesto izvajali — v Iranu pa je še v veljavi — seveda pod težkimi pogoji — zakon s štirimi ženami. V Iranu pa je še prastara socialna uredba, ki spominja na povsem moderne predloge: To je začasni ali pogojni zakon, ki traja od 24 ur do 99 let (po želji), ki se sklene pred verskim sodnikom, obenem pa se založi tudi zakonska pogodba. Mnoge matere se poslužujejo za svoje godne sinove take poroke na poskus. Največkrat se razvije iz take zveze povsem regularen zakon. Tudi Evropecem je tak zakon omogočen pod go-

Slavenska obzacija

Čehoslovaška — druga moderna Švica v osrčju Evrope

Idealno reševanje narodno manjšinskega problema

Vse dosedanje prireditve so nas potrdile v prepričanju, da posveča Ljudska univerza svojo pozornost vsem sodobnim in aktualnim problemom. Med temi je nedvomno najvažnejši problem narodnih manjšin. O tem smo slišali zanimivo predavanje, ki ga je naša Ljudska univerza priredila v okviru drugega českega večera. Zvesti sodelavci te mariborske kulturne ustanove g. prof. Jan Šedivý je razčlenil pred poslušalci zanimivo in obenem kočljivo vprašanje »Kako so Čehoslovaki rešili oziroma kako rešujejo manjšinski problem« in podprl svoja zanimiva in objektivna izvajanja s prepričevalnimi statističnimi podatki. Ker je baš naša bratska čehoslovaška republika dosegla na tem polju presenetljive uspehe, posnemamo iz njegovih izjav nekaj najzanimivejših potoz in misli.

Srednja Evropa, koder manjšinski problem še prav posebno »straši«, je svojevrstno ozemlje, ki ga ne razume ne zapad in ne vzhod. Tu smo imeli še pred vojno okrog 50 milijonov narodnih manjšin ali da se pravičneje izrazimo 50 milijonov nezadovoljnih ter narodno prebujajočih se ljudi v bivši Nemčiji, Avstriji in Rusiji, ki so si začeli pisati svojo lastno zgodovino. Po svetovni vojni se položaj v pogledu narodnih manjšin v osnovi ni bistveno spremenil. V Nemčiji je ostalo okrog 700.000 Poljakov ter 100 tisoč lužiških Srbov. V Italiji 600.000 Slovanov, v Madžarski skoro milijon pripadnikov drugih narodnosti. Romunija ima danes četrtino prebivalstva tujih narodnosti. V največji meri pa so zastopane narodne manjšine v Poljski, medtem ko imamo pri nas 500.000 Nemcev, nekaj Madžarov in drugih ter 180.000 Čehov in Slovanov. Če primerjamo tedaj položaj Čehoslovaške, kjer je med 15 milijoni okrog 4½ milijona pripadnikov drugih narodnosti, se položaj v ČSR prav nič ne razlikuje od ostalih srednjeevropskih držav. Če pa primerjamo položaj in stanje narodnih manjšin v ČSR ter drugod se odkrijejo pred nami uspehi odlične ter brezprimerne sposobnosti čehoslovaške diplomacije, ki je znala reševati tudi najkočljivejše, to je manjšinske probleme v duhu najširokogrudnejše svobode in demokracije. Današnje stvarno stanje narodnih manjšin v ČSR je tako, da temu stanju lahko upravičeno zavida marsikateri druga narodna manjšina. Vse to je bilo ustvarjeno kljub vsem težkočam, ki

lovimi pogoji. Otroci iz takega zakona pripadejo materi, vendar pa jih mora vzdrževati oče, ker islam ne pozna »nezakonskih otrok«. Vsi otroci imajo iste pravice, celo pri podedovanju. Po prekinitvi poskusnega — ali pravega — zakona se žena prvih devet mesecev ne sme ponovno omožiti.

O tem in onem

Nekoč je bil kralj...

Angleška založba »Thomas Nelson and Sons Ltd.« je izdala knjigo H. C. Marshalla »Kings and Things«, ki naj bi približala angleško zgodovino malim otrokom. V tem delu je opisana tudi romanca o Eduardu VIII. in Mrs. Simpsonovi in to na otroški način. V angleškem besedilu 160 besed obsegajoča zgodba se glasi:

»Kralj Eduard je ljubil damo, ki jo je hotel poročiti, da bi bila kot njegova žena vedno pri njem. Zelo, zelo mnogi ljudje v državi pa je niso imeli radi in je niso hoteli za kraljico. »Dobro,« pravi kralj Eduard. »Vi ne marate te dame, jaz pa. Ljubim jo bolj kakor kogarkoli na širnem svetu. Raje grem za njo, kakor pa da sem vladar te velike države. Odšel bom in nič več ne bom vaš kralj. Vi pa ne smete biti žalostni, saj imam še enega brata, ki bo zelo dober kralj.« Bili smo pa kljub temu žalostni, pa nismo mogli pomagati. Rekli smo enostavno: »Na svidenje in Bog s teboj.« In kralj Eduard je rekel: »Na svidenje in Bog z vami.« Nato

so spremljale bratsko republiko ob njenem rojstvu, ki ni imela ne uradniškega, šolskega ter upravnega aparata, ki ni imela ne zakonov in ne armade. Vse to je bilo treba šele ustvariti, zgraditi. Mlada ČSR država se je znašla v gospodarski izolaciji. Znala si je pa z svojimi duhovnimi vrednotami ustvariti pot do gospodarskih žil. Šole so bile zanemarjene, tako da so imele današnje čehoslovaške narodne manjšine neprimerno, da ne rečemo neznatno manjše število šol in učnih moči kakor jih imajo danes, ko je njihovo stanje preseglo 3400. Zanimivo je tudi to, kako je ČSR rešila slovaško vprašanje. Ona ni vzela pri reševanju tega vprašanja biča v roke, temveč je dala Slovakom kruha, šol ter popolno svobodo v okviru čehoslov. države. Ogromno delo je ustvaritev prometnih žil, pri čemer se ozemlja narodnih manjšin niso v nobenem pogledu zapostavljala. Politika ČSR je šla zatem, da ustvari iz Slovakov zadovoljne državljane, kar se ji je tudi v polni meri posrečilo, tako da se danes vsak Slovak zaveda, da je član čehoslovaške države. Čehoslovaški državljani so prejeli nove socialne zakone in je pred nedavnim izjavil zastopnik madžarske narodne manjšine, da bi Madžari ne hoteli za nobeno ceno pod Madžarsko, ker vedo da bi tam teh svoboščin ne uživali kakor jih uživajo pod ČSR. Čehoslovaška republika je zadovoljila svoje narodne manjšine predvsem s številnimi šolami od Šudetov do podkarpatske Rusije. Šla je celo tako daleč, da je dala Ukrajincem podkarpatske Rusije šole v njihovem narečju. Svoboda nad vse, to je vodilni princip čehoslovaške republike.

Kakor z vsemi ostalimi skuša ČSR urediti razmerje tudi z Nemci. Tu igra vlogo zdravnika, ki naj ozdravi nemške podanike čehoslovaške države nacionalnega fanatizma. V ČSR uživajo Nemci popolno svobodo in to idealno svobodo. V gospodarskem oziru so celo na boljšem nego Čehi, zlasti v tekstilni industriji. Narava sama je oskrbela s Krkonoši naravno mejo čehoslovaške republike proti Nemčiji. V teku stoletij ustvarjeni in oživitvorjeni nemški obroč tostran Krkonošev je bratska republika v najnovejši dobi oddelila s takozvano Maginotovo črto v obrambo državne samobitnosti. ČSR skuša ustvariti mirno sožitje ne samo s svojimi narodnimi manjšinami, temveč tudi z vsemi sosedi in narodi. Čehoslovaški državljani nemške narodnosti so se iztreznili in so stopili v čehoslovaško vlado. Kakor z Nemci, tako skuša ČSR urediti razmerje tudi s Poljaki. Sedaj se pa ozirimo naokrog in se vprašajmo, kako je pa z drugimi narodnimi manjšinami v drugih državah...

Čehoslovaška republika je s svojo sposobnostjo, širokogrudnostjo, s svobodo in demokracijo v duhu svojega nesmrtnega

velikega prezidenta Osvoboditelja Masaryka dokazala, da je kos vsaki situaciji ter da je na poti, da postane druga moderna Švica v osrčju srednje Evrope. Tudi v reševanju in rešitvi svojega manjšinskega problema služi lahko za zgled vsem ostalim kulturnim državam!

Ptujske novice

Ptujski cestni odbor je v svojem poročilu povišal doklade na 22%. To povišanje je že preseglo mero v zadnjih dveh letih nad 100%. Če pa pogledamo stanje cest v ptujskem srezu, vidimo, da so najmanj za 50% slabše, kakor so bile tedaj. Zoper ta sklep so vložile vse tuk. gospodarske korporacije proteste.

Čemž

Silvestrovanje gasilske čete je postalo tako znamenito, da ga je ormoški dopisnik »Slovenca« smatral za dovolj pomembnega za dopis v svojem dnevniku. Znan je rek o mačkovem repu. Torej bo že precej resnice v poslovnem govoru starega leta, če ne premalo. Saj so bili deležni občinski odbori, ko še niso gospodarili sedanji gospodje, marsikateri pikre opazke ob sličnih prireditvah, če je bilo potrebno pa je ostalo vse brez zamere. Gasilska četa je vršila svojo nalogo namenu primerno. Zdi se, da se nekateri gospodje zavedajo, da jim bo polomljeni napredni voz ob priliki novih volitev stole prevrnili, na čeprav bodo iz cementa...

Kamnica

Redna skupščina gasilske čete Kamnica. Dne 16. I. t. l. se je vršila redna skupščina gasilske čete Kamnica v prostorih občinske pisarne. Navzoči so bili tudi starešina g. Srečko Kranjc, tajnik žup. g. Ambrožič, zastopnik vojske in mornarice g. podpukovnik Maslač in zdravstveni inšpektor dr. Jurečko. Po pozdravu in nagovoru predsednika gasilske čete g. Veka so bila poročila upravnega in nadzornega odbora, ob katerih je bilo razvidno, da je četa delovala v splošno zadovoljstvo. Razen malih sprememb v upravnem odboru je ostalo vse kakor doslej. Po zaključku občnega zbora sta bila odlikovana za dolgoletno in marljivo delovanje v četi z zlato kolajno zaslužna gasilca gg. Žunko Hinko in Odljak Franjo. Čestitamo!

Spomnite se CMD!

je odšel s svojo ljubljeno damo. Zato se zdaj ne imenuje več Njegovo Veličanstvo kralj Edvard, temveč njegova kraljevska Visokost vojvoda Windsorski.

Češki pisatelji po poklicu

Češki časopis »Knjige in čitalci« je objavil statistiko čeških pisateljev po poklicu, ki jih loči na stare in mlade. Izpustili pa so književnice, ker v večini slučajev pri njih ne morejo govoriti o kakem posebnem nameščenju, ker so v glavnem zaposlene v gospodinjstvu.

Od celotnega števila 246, prišteje ta statistika 144 avtorjev med stare in 102 med mlade. Največ jih pripade žurnalistiki 48 (23 starih, 25 mladih); uradnikov višje in nižje stopnje, med njimi so tudi ravnatelji, je 40 (20, 20); profesorjev in ravnateljev šol je 33 (23, 10); učiteljev 32 (24, 8); duhovnikov 15 (13, 2); zdravnikov (tudi vojaških) 12 (5, 7); igralcev, dramaturgov itd. 11 (10, 1); knjižničarjev in ravnateljev knjižnic 10 (3, 7); advokatov 7 (5, 2); sodnikov 6 (6, 0); založnikov ali nameščencev založnic knjig 5 (1, 4) itd.

Od važnejših čeških avtorjev je imelo

ali ima književništvo kot glavni poklic 9 (4, 5). Sem pa niso prišteti tisti, ki so novinarji, kakor tudi tisti, ki so podrejene kvalitete, ali pa, kakor pišejo v reviji: »Nekoliko od teh živi zelo dobro od svojega pisanja.«

Ako primerjamo razliko med nekoč in sedaj, opazimo, da je mnogo manj duhovnikov, učiteljev, igralcev, profesorjev. Danes bolj literarno delujejo knjižničarji, nameščenci založništva in novinarji.

Največje plače v USA

Iz New Yorka poročajo, da ima po uradni statistiki v Združenih državah 16 oseb večjo plačo kakor 300.000 dolarjev letno. Največje plače imajo ravnatelji General Motorsa. Od teh prejema Alfred Sloan 561.311 dolarjev, in pol milijona njegov tovariš William Kunds. Od filmskih zvezd ima največjo letno plačo Gary Cooper z 370.214 dolarjev. Za njim slede v razmahih Ronald Colman, Claudette Colbert, Mae West, Madeline Carroll, Warner Baxter, Marlene Dietrich (okrog 270.000) in Ruth Chatterton.

Mariborske in okoliške novice

Potrebe in težnje košaških občanov

Košaki nimajo ničesar od novih tvornic — Za 100.000 din oškodovani — 300.000 davčnih zaostankov

Te dni se je vršila v krčevinski šoli redna seja občine Košaki. Precej zanimivo je bilo poročilo občinskega predsednika ki je dejal, da se občina Košaki že 4. leto poteguje za znižanje taks v klavnici. Kljub temu, da ima občina po zakonu pravico takse sama pobirati, so bile doslej vse intervencije brezuspešne. Mesogledne takse bi vrgle občini na leto 60 do 100.000 din. — Na teritoriju občine Košaki so bile v zadnjih letih zgrajene tri velike tekstilne tvornice, od katerih na košaška občina nima nobenih koristi, ker stoji davčna uprava na stališču, da pobiranje taks in davkov od tekstilnih tvornic ne pripada občini Košaki. Ker občina Maribor ni pristala na korekturo občinskih mej, se je košaška občina pri tožila na dravsko finančno direkcijo. V pritožbi zahteva občina Košaki najmanj 60% doklad, ki jih sedaj pobira mestna občina Maribor. Po navedbi občinskega predsednika je občina Košaki radi tega oškodovana za okoli 100.000 din. — Ob priliki božičnice je košaška občina obdarovala 120 najpotrebnejših občinskih revežev. — Iz poročila finančn. referenta je razvidno, da ima občina 300.000 din davčnih zaostankov. Skupna razlika po letnem proračunu na dokladah in trošarinah znaša doslej 190.000 din in je radi tega občina zašla v plačilne težkoče, tako da ne more zadostiti tekočim obvez-

nostim. Ker dolguje občina 109.000 din na zaostalih računih, se je sklenilo najeti posojilo na tekoči račun. Banska uprava je votirala iz bežnostnega fonda 6000 din za zaposlitev brezposelnih. Podpora se bo uporabila za javna dela v Košakih, Krčevini in pri 7v. Petru. — Iz proračunske postavke se je doslej uporabilo za ceste 47.000 din. Na ponovne vloge občine je sreski cestni odbor obljubil izplačati iz doseženega viška 10.000 din subvencije za občinske ceste. — Banska uprava je odobrila načrte in proračun za preložitev klanca iz Rbniškega sela v Vinarje na vrh pri gostilni »Slavec«. Cesta naj bi se preložila v dolžini 1300 m in znaša proračun za ta dela 269.000 din. Načrt pa se bo izvedel šele tedaj, ko bo občina razpolagala z zadostnimi sredstvi in ko bo uredila tudi odstopitev zemljišč. — Brodnina za brodove v Celestrinji in Trčovi se je določila na 1 din za osebo. Košaški vinogradniki zahtevajo omiljenje pravilnika o pobiranju banovinske trošarine na alkoholne pijače, ali pa novilicacijo uredbe o vinotočih iz leta 1932, in sicer tako, da bi se vinotoči dovolili za neomejeno dobo le takim osebam, ki so resnično odvisni od vinskega pridelka. Občinski odbor je komčno rešil nekatere prošnje za ubožne podpore, nakar se je seja zaključila.

Izmenjava našega trgovskega naraščaja

Zveza trgovskih združenj v Ljubljani je pričela širšo akcijo za izmenjavo našega trgovskega naraščaja s trgovskim naraščajem iz Avstrije in Nemčije. Zveza je dostavila smernice in pogoje tudi Združenju trgovcev v Mariboru in se bodo trgovci, ki imajo na tem interes in primerne pomočnike, ki po svoji sposobnosti zaslužijo, da se jim omogoči izpolnitev v stroki in jeziku, nedvomno odzvali vabilu ter čim prej javili naslednje podatke: Ime, priimek, dan, mesec in leto rojstva, naslov in državljanstvo. Podatke o dosedanjih izobrazbi, katere šole je dovršil pomočnik, koliko časa je bil zaposlen kot vajenec, koliko časa je bil pomočnik, katere jezike obvlada (vsaj primerno). Navesti je stroko, v kateri želi biti v inozemstvu zaposlen ter tvrdko (podjetje), pri kateri bi bil sprejet izmenjani inozemski partner in istočasno poročiti stroko te tvrdke (podjetja) in njen približen obseg. Končno naj se navede pogoji, pod katerimi bi bil pri tukajšnjem podjetju sprejet pomočnik iz inozemstva. Izmenjalna doba naj bi znašala 6—12 mesecev. Imetniki obratov, ki bi bili pripravljeni pri pomoči pri izmenjavi pomožnega osebja, naj blagovoliijo javiti: Ime, priimek, stroko ter točen naslov. Opišejo naj obseg obrata ter navedejo, kako strokovno in siceršnje znanje naj ima oseba, ki jo bi bili pripravljeni sprejeti v zameno za našega nameščenca. Kdaj inozemec lahko nastopi in kako dolgo bi mogel biti v podjetju zaposlen. Kako plačo (mesečno, tedensko) bi prejel inozemski nameščenec ter ali bi imel v hiši služboдавца eventualno tudi vso oskrbo.

Ti podatki naj se pošljejo v teku enega meseca, tako da bi se prva izmenjava mogla izvršiti že v teku aprila 1938.

VREMENSKA NAPOVED. Dunajska vremenska napoved za jutri v četrtek 20. t. m. pravi: V severnih Alpah oblačno, deževno, topleje, mestoma živahni zapadni vetrovi. V južnem alpskem področju lahna oblačnost, lokalno možno deževje, nekoliko topleje.

Bogojavljenke slovesnosti so se tudi letos izvršile v Mariboru na zelo pristen in slovesen način. Ob 9.15 je bila v vojaški kapeli liturgija, nakar se je razvila iz kapele na Trg svobode veličastna procesija z vojaško godbo in »astno vojaško četo. V procesiji so korakali tudi

nekateri mariborski odličniki, med njimi šef obmejne policije Krajnovič, polnoštevilno pa mariborski častniški zbor s poveljnikom tuk. vojnega okrožja polkovnikom Radovanovičem na čelu. V procesiji je bilo zlasti veliko šolske mladine in se je na Trgu svobode zbralo mnogo občinstva, ki je pozorno sledilo prelepim obredom slovesne blagoslovitve bogojavljenke vodice, ki jih je izvršil prota S. Ivošević. Mariborčani so spoštljivo in številno prisostvovali tradicionalni procesiji in cerkvenim slovesnostim na Trgu svobode.

Smrtna kosa. Na Tržaški cesti 20 je preminil 55letni vpokojeni poštni poduradnik Majcen Ivan. Bil je zaveden narodnjak in nacionalni borec. Ohranimo mu svetel spomin, žalujočim naše tople sozljaje!

Ljudska univerza. V petek 21. januarja se vrši zadnje javno predavanje v poteku gospod. cikla in sicer predavanje o veliki gospodarski in politični vlogi, ki jo pridobiva v vedno večji meri nafta v svetovnem gospodarstvu. — Predava naš odlični strokovnjak univ. prof. inž. Igo Pehani iz Ljubljane. Kdor hoče spoznat moderno gospodarsko strukturo in gonilne sile v gospodarstvu in politiki, naj pride na to zelo aktualno predavanje. V ponedeljek 24. t. m. predava o Bretagni in njenih zanimivostih g. prof. dr. Janko Kotnik iz Maribora. Skioptične slike.

60 delavcev na cesti. Vsemu delavstvu je bilo odpovedano v tukajšnji livarni Pengg v Motharjevi ulici. Prizadetih je

Sodna komisija je zaplenila v Beogradu za 10.000 din zlatnikov

Kakor smo že poročali se je preiskovalni sodnik tukajšnjega okrožnega sodišča dr. Rebula z zapisnikarjem Podlesnikom odpeljal v soboto v Beograd, da nadaljuje tamkaj preiskavo v zadevi drznega vloma pri Aleksandru Watzeku na Aleksandrovi cesti 17. V Beograd so prepejali tudi vlomilca Vladimirja Novaka, ki je sodni komisiji pokazal trgovine, kjer je prodal in zastavljal zlatnike in zlate predmete. Sodni komisiji se je res posrečilo, da je pri nekaterih trgovcih izsledila zlatnike, ki jih je zaplenila in odvzela. Mnogo opravka pa so delali nekateri španjolski židje, pri katerih je Novak

Kino

Kino Union. Velefilm nemško-japonske produkcije »Hči Samuraja«, mojstrsko delo izredne lepote.

60 delavcev, ki bodo sedaj na cesti. Kakšni so prav za prav razlogi za odpoved se točno ne ve. Kakor smo že poročali, je tukajšnja policija pred nedavnim izgnala iz naše države komercialnega ravnatelja omenjene livarne Barbascha, pretekli teden pa je moral zapustiti Maribor tudi delovodja Sedlaček, ki je takisto avstrijski državljan.

Društvo »Nanos« naznanja tužno vest, da je danes umrl tov. Majcen Ivan, pošt. zv. v pok. in dolgoletni društveni odbor. Pogreb pokojnega bo v petek popoldne. Čas pogreba bo javljen jutri.

Dame, povabljene na sestanek za prireditvev Jadranske straže, združeno z revijo narodnih noš, se tem potom opozarjajo, da se vrši napovedani sestanek v prostorih Jadranske straže 19. t. m. ob 18. uri. Vse povabljene dame so naprošene, da se tega sestanka gotovo udeležijo. — Marica Maister, predsednica.

Grajska klet. Vsako sredo in soboto koncert.

Sokol Maribor matica (streliški odsek). V četrtek ob pol 8. uri sestanek članstva v društveni sobi v Narodnem domu.

»Moderna kozmetika« s posebnim oziorom na kozmetično in plastično kirurgijo je naslov predavanju, ki se vrši v torek, dne 25. t. m. ob 20. uri v dvorani Ljudske univerze. Predava g. primarij dr. Vladimir Brezovnik. Predavanje spremlja vrsta skioptičnih slik, ki jih je ljubeznivo oskrbel dr. Srečko Škerjanc.

Živa bakija ... Sinoči je pri viničarju Šoberju Valentinu v Sv. Jakobu v Slov. gor. izbruhnil nenadoma in na doslej še nepojasnen način ogenj, ki je na mah objel vse hlevske prostore. V sosednjem splotju, ki je last viničarjevega gospodarja, so imeli baš to noč gostijo. Ko so ogenj opazili, so zbudili viničarja iz sna. Šober je nemudoma stekel proti gorečemu hlevu in hotel rešiti živino. Pri tem pa je ogenj zajel njegovo obleko, tako da se je revež veš v plamenih zgrudil nezavesten in s hudimi opeklinami na tla. Sreča je bila v tem, da so domači gasilci prispeli še pravočasno na mesto požarne katastrofe, pogasili ogenj in nudili strahovito opečenemu Šoberju prvo pomoč ter ga s težkimi opeklinami po vsem telesu odpemili v tukajšnjo splošno bolnišnico, kjer se sedaj zdravi. Pri gašenju hlevskih prostorov je bila lažje opečena tudi viničarjeva žena Jožefa, ki pa je ostala še v domači oskrbi.

Narodna gledališča

Četrtek, 20. januarja, ob 20. uri: »Veronika Deseniška«. Premiera. Proslava 60-letnice g. Otona Župančiča.

»Veronika Deseniška« v novi obliki. Obiskovalce Župančičeve jubilejne predstave »Veronike Deseniške« bo prijetno presenetila že znanja oprema cele predstave. Režija (Jože Kovič) je preskrbela popolnoma novo scenerijo za vseh pet dejanj, kakor tudi za prenovljene, deloma sploh nove kostume. Kot v skladu s predstavo prijetna nadaljnja novost je toploti tudi odrska glasha, ki jo je sestavil vojni kapelnik J. Jiranek. Tudi sicer je preskrbljeno, da bo predstava že po svoji vnanosti občinstvu nudila najugodnejši vtis in zavest, da gre tu za proslavo.

Bonbon
Bronhi

bonbon
povsod
zahtevajo

kakor pravijo si s tem pomagajo

Zdravstva

Normalna teža telesa. Pri povsem zdravem človeku se da trditi, da mora njegovo telo imeti točno določeno težo. Kot normalna teža zdravega človeka se jemlje razlika v centimetrih, kolikor dotičnik meri nad 1 meter. Če je nekdo n. pr. visok 175 cm, pomeni, da mora njegova telesna teža znašati 75 kg. Po drugi metodi se po izpolnjenem 25. letu življenja vzame za vsakih nadaljnjih pet let po 1 kg, ki se doda zgoraj ugotovljenemu številu. Če je n. pr. nekdo star 55 let in meri 174 cm, mora njegova teža znašati normalno 80 kg.

Čaj kot pomirjevalni pripomoček. Pri slabostih in hudem pritisku za bljuvanje imamo na razpolago preprost pripomoček, ki je zelo učinkovit. Pripravi je treba redkega črnega čaja, ki naj ga pacient pije vročega v majhnih požirkih. Poleg tega je skrbeti za enakomerno, globoko dihanje.

Triumf kirurgije v letu 1937. Znani francoski kirurg prof. Gosset je v začetku tega leta napravil pregled napredka kirurgije v letu 1937 in ugotovil, da je dosegla pravi triumf. Na prvem mestu omenja prof. Gosset uporabo novega postopka za anestezijo, ki tehniko nrakeze naravnost revolucionira in to na tak način, da lahko po njegovem mnenju govorimo o dveh epolah, in to o eni pred odkritjem, in drugi od odkritja. Gre namreč za plin ciklopan, ki na najidealnejši način ustreza vsem pogojem za popolnoma nenevarno narkozo. Doslej je v vseh primerih deloval plin sigurno in ni puščal nikakih kvarnih posledic. Neugodnosti kloroformiranja, draženje na bljuvanje, občutek davljenja in podobno, popolnoma odpadejo. Drugi važen dogodek je v tem, da je skoro povsod uspelo uvesti metodo za omamljenje pacientov po možnosti še pred prenosom v operacijsko sobo, da tisti izredno važen psihološki faktor, znani občutek tesnobe, ne deluje kakor zapreka. Uro pred pravo operacijo se stvori v bolniku s pomočjo skopolemina in drugi omamljenih sredstev stanje, v katerem se občutek tesnobe ne javlja več in ne obstoja več zavest o nevarnosti. Metoda je sedaj tako sigurno izdelana, da se lahko uporabi brez izjeme. Tretji triumf kirurgije je v izpopolnjeni uporabi transfuzije krvi, kar danes ne predstavlja več problem. Vendar ni sama prednost transfuzije, ki pomaga medicini, ampak prehod k umetni transfuziji, pri kateri se kri proti gotovim boleznim imunih izdajateljev krvi prenese tudi drugim, da tudi ti postanejo imuni — in da se pri tem s potrebnim doziranjem lahko tudi menja stopnja imunosti.

Sol je zelo škodljiva. Mnogi zdravniki trdijo, da je sol, zlasti v večjih množinah, za človeški organizem škodljiva. V čem obstoji ta škodljivost? Zdravniki in laiki so doslej bili prepričani, da je škodljivosti soli kriv klor, ki se kot kemična primes nahaja v kuhinjski soli. Toda to ni točno. Škodljivosti soli je kriva druga kemična primes, tako imenovani natrium-jod, ki se veže s klorom. Ta kemična zmes ima lastnost, da veže nase vodo in tako povzroča v našem organizmu občutno pomanjkanje vlage. Bolnikom zato splošno priporočajo le malo ali popolnoma nič slane jedila. Celo povsem zdravim ljudem se priporoča skrajno omejena uporaba soli.

Zobne bolezni izvirajo najpogosteje od gnitja, ki ga povzroča zanemarjanje zobovja, razkrajanje ostankov jedi na zobeh in prepozno zdravljenje zob pri zobozdravnikih-specijalistih. Jasno pa je, da pri površni negi zob doprinašajo svoj del k obolenju tudi drugi bolezenski pojavi v človeškem telesu. Če zob dovoli in redno ne snajmo, se naberejo na njih in med njimi razni ostanki jedi, ki prično trohneti in se razkrajati, vsled česar se tvorijo na zobeh kamen in razne kisline, ki povzročajo majhne vjedkane

Zadnje telefonične vesti

Chautempsov program: Pravičnost, socialni mir, mir na zunaj, reforme, varnost

ODMEVI: KOMUNISTI PROTI. — SOCIALISTI: DOKLER. — DESNIČARJI: »NAJBOLJŠEGA PTIČA SO USTRELILI SOCIALISTI«.

PARIZ, 19. januarja. Današnji listi iz-
črpno komentirajo sestavo nove Chau-
tempsove vlade. Radikalno socialistični
listi opozarjajo na velike naloge, ki ča-
kajo vladu na finančnem, gospodarskem
in socialnem opdročju. Radi tega je dolž-
nost vseh strank, da novo vladu podpi-
rajo. Komunisti so napovedali novi vladi
najostrejšo borbo, dočim piše socialistični
»Populaire«, da smatrajo socialisti kot
svojo dolžnost, da podpirajo novo vladu
tako dolgo, dokler je zvesta ideologiji
ljudske fronte. Desničarski tisk izraža

skepsa. »Figaro« je mnenja, da so »naj-
boljšega ptiča ustrelili socialisti«, ki se
jim je posrečilo, da so se otrsli odgo-
vornosti za finančno gospodarski polom
sedanje politike ljudske fronte in da se
lepo pripravijo za nove volitve.

PARIZ, 19. januarja. Sinoči ob 10. uri
je prezident Lebrun zaprisegel nove mi-
nistre, ki so že prevzeli svoje agende.
Chautemps je izjavil novinarjem: »Sre-
čen sem, da se mi je posrečilo sestaviti
novo vladu. Moj program se glasi: pra-
vičnost, socialni mir, mir na zunaj, refor-

me in varnost.« Kot državni podtajniki
so bili imenovani: V predsedstvu Lau-
rent. V uradu za vseljevanje Serret, v zu-
nanjem ministertvu De Tassant, v notra-
njem ministertvu Aubaud, v finančnem
Hymans, v mornariškem Sorbet, v de-
partementu za tehnično vzgojo Courtan,
v pošttem ministertvu Jullien, v minist-
ertvu za javna dela Aubert, v trgovinskem
Pitler, v poljedelskem Lyautey, v kolo-
nialnem Monnerville, v delovnem La-
fayette.

luknjice na zobni površini. Pod vplivom
teh kislin in raznih bolezenskih klic se
luknjice vedno bolj večajo, dokler se zob
ne prične v celoti drobiti.

Cesenj je zdravilo. Vsestranska upo-
rabiljivost česnja v kuhinji in pa tudi v
zdravljenju različnih bolezni, je splošno
znana. Vedno bolj pogosto se dogaja, da
zdravniki prepovedujejo uživatv osolje-
nih jedi. Vsakdo pa ne more prenesti ab-
solutno nesolanih jedi, pa če je njegovo

zdravje še tako v nevarnosti. Če mu ho-
čemo vsaj nekoliko nadomestiti ta nedo-
statek, da bolnik ne bi povsem izgubil
apetita, priporočajo zdravniki v zamenjo
za sol uporabo česnja. Vsa površina in
solata naj se zmešajo z nasekljanim ali
naribanim česnjem, pa tudi pri mesnih
jedilih se zdrobljenega česnja s pridom
poslužimo. S tem postanejo jedila okus-
nejša in boljša ter se bolnik igraje odva-
di škodljive soli.

razpolago. Že od nekaj Islandke to na-
ravno vročo vodo porabljajo za pranje.
Že pred nekaj leti so napeljali vročo vo-
do iz bližnjih vrelcev v nekatere bolniš-
nice, ki so kaka dva kilometra od vrel-
cev. Tudi nekaj šol že ogrevajo ti vrel-
ci. Pri tem se je izkazalo, da je taka kur-
java znatno cenejša kakor pa s premo-
gom. V Reykjaviku že kopljejo jarke za
cevi, ki bodo dovajale vročo vodo v me-
sto. Cevi bodo obdali s posebno mešani-
co lesa in betona, da bo voda iz teh vrel-
cev prihajala v Reykjavik še vedno 90
stopinj vroča. Vsa naprava in njeno vzdr-
ževanje bosta poceni.

Iz Malega Beograda

Šahovski odsek SK Železničarja je pri-
redil v Rušah propagandno tekmovanje
v kraljevski igri. Igranih je bilo 14 partij
z rezultatom 12 proti 2 v korist Železni-
čarja. Od Rušanov sta zmagala gg. Son-
newald Srečko in Zetović Milko. Prvak
Železničarja g. Babič je igral še nekaj
iger izven tekmovanja. Dokazal je, da si
res zasluži gornji naslov.

Za smek in dobro voljo

V restavraciji.

»Kako to, da ste mi prinesli kot stal-
nemu gostu samo en kosček mesa, one-
mu tuju pa dva?«

»Oprostite, pozabili smo vam razrezati
meso.«

Eksperiment.

»Oče: »Sinko dragi, kaj nameravaš
postati, ko odrasteš?«

Sinček: »Raziskovalec Severnega te-
čaja! Oče, daj mi pet dinarjev!«

Oče: »Zakaj pa?«

Sinček: »Da si kupim pet sladoledov
in poskusim, če bom mogel prenesti to-
liko ledu!«

Jasno.

Zena pride domov vsa navdušena: »Po-
misli, možiček, pravkar sem srečala naš
sosedo in moja nova poletna obleka je
moral napraviti na obe najboljše vtis.«

»Ali ste ti kaj rekli?«

»Nasprotno, šli sta mimo mene, kakor
da me sploh ne vidita.«

Iz življenja in sveta

Teža dekleta: Na zemlji 50 kg, na soncu 16.000 ton!

Če rečemo, da tehta kakšen človek 76
kg, pomeni to, da ga privlačna moč zem-
lje vleče k sebi s silo 76 kg. Ali je pri-
vlačna sila tudi na drugih nebesnih tele-
stih enaka? Ne, ker je odvisna od veli-
kosti in gostote nebesnega telesa. Čim
manjše je nebesno telo, tem manjša je
njegova privlačna sila. Človek, ki tehta
na zemlji 76 kg, bi tehtal na mesecu ne-
kaj nad 12 kg, na Jupitru okoli 133 kg.
Isti človek bi tehtal na soncu 2000 kg.
Če bi pa ta človek s 76 kilogrami prišel
na kako zvezdo, ki je med Marsom in
Jupitrom, bi bil težak komaj 112 gramov.
Na težo pa ne vpliva samo velikost ne-
besnega telesa, kakor smo že rekli, am-

pak tudi gostota snovi, iz katere je se-
stavljeno to telo. Če bi imela zemlja tako
gostoto, da bi bila po svoji teži enaka
soncu, bi bil kilogram na zemlji težak
324.000 kg. Dekle, ki zdaj tehta 50 kilo-
gramov, bi potem tehtalo 16.000 ton.

Če bi bilo mogoče zmanjšati privlačno
silo, bi človek, ki na zemlji nese 50 kg,
nosil na mesecu 300 kg, na nekaterih
manjših planetih pa celo 34.000 kg. Na
teh nebesnih telesih bi lahko preskočil
največjo cerkev in nosil ogromno težo.
So tudi tako majhni anebesna telesa, da
bi na njih zemski človek lahko preskako-
val hribe.

Iz vročih ognjeniških vrelcev toplota po stanovanjih

Otok Island spada pod Dansko. V
glavnem mestu Danske Kopenhagnu je
bila pred kratkim vrtnarska razstava, na
kateri je imel otok Island poseben ode-
lek. Središče tega je bila natančno po
naravi narejena islandska pokrajina, kjer
iz zemlje vroči ognjeniški vrelci, iz
katerih se dvigajo bele pare. Še bolj za-
nimivi pa so bili islandski vrtnarski pri-
delki, ki so spominjali na vrtnarske pri-
delke iz kake južne dežele. Dasi je Island
tako daleč na severu, vendar rasto tam-
kaj čudovito lepe krizanteme, prekrasni
nageljini vsakovrstnih barv, paradižniki,

grozdje in drugo. Vse to dandanes lahko
Island na svojih negovanih vrtovih sam
prideluje in je docela neodvisen od uvo-
za iz južnih dežel. Seveda bi ne bilo mo-
goče, da bi vse to raslo tamkaj na mrz-
lem severu na prostem. Te rastline ne-
gujejo v toplih cvetličnjakih, katere ogre-
vajo s toplo iz naravnih vročih vrelcev.
Zdaj je vlada sklenila, da bodo v pri-
hodnje tudi stanovanja ogrevani s to
ognjeniško toploto. Že delajo načrte, da
bodo v glavno mesto Islanda Reykjavik
napeljali po ceveh iz bližnje okolice vro-
čo vodo, ki bo potem prebivalcem na

Razno

DRAŽBA

Šivalnega stroja in dveh omar
bo dne 22. t. m. ob 15. uri
Smetanova ul. 62. 293

VEČ OSEB

sprejem na hrano. Tržaška
c. 57. pritl. desno. 285

POKROMANJE. PONIKLO-
VANJE

wsake vrste, dobro in poceni
izvršuje »Ruda«. Maribor,
Trstenjakova 5. 213

Posesi

STAVBENA PARCELA
naprodaj. Vprašati Tržaška
c. 5. Mesiček. 286

Sobo išče

S 1. februarjem iščem
PRAZNO SOBO
s posebnim vvhodom v bližini
Tattenbachove. Javiti na
Tattenbachova 28. 287

Obrtniki!

Nudite delo? Iščete kupca? Potom malih
oglasov v »Večerniku« si lahko takoj
pomagate, saj je »Večernik« kod edini
obsejni slovenski dnevnik v vsem ob-
sejnim ozemlju močno razširjen.

Trgovci!

Svoje blago priporočate najuspešneje in
najučinkoviteje v »Večerniku«, saj je
ni družine v Mariboru in bližnji okolici,
ki ne bi čitala »Večernika«.

Stanovanje

SPREJMEM DVA GOSPODA
v vso oskrbo. Vprašati Vo-
jašniška ul. 12. 290

Službo dobi

KUHARICO
sprejem s 1. februarjem,
mora tudi opravljati vsa hiš-
na dela. Ptujška c. 1, Mer-
nig. 292

Prodaj

KORUZO
drobnozrnat, po Din 135.—
oddaja Kmetijska družba,
Meljska c. 12. tel. 20-83, 284

Sobo odda

Oddam
OPREMLJENO SOBO
z vso postrežbo, Gregorčiče-
va ul. 8-II. 289

OPREMLJENO SOBO
oddam. Ruška c. 3, Hrumpc.
283

Širite »Večernik«

Naročniki

kupujte svoje potrebščine
pri naših inserentih!

Ruby

»Vedno bi te ljubila,« je odvrnila de-
klica z milo resnobo, »bolj kakor svoje
življenje; toda bala bi se za najino sre-
čo.«

»Nikakega vzroka ni, da bi se morala
bati, dragica,« je odgovoril Geoffrey.
»Moje srce je v dobrih rokah; razen te-
be ne poznam nobene žene, ki bi me lju-
bila in ki bi jo jaz ljubil.«

»Zdi se mi res, da me imaš zelo rad,«
je dejala Ruby preprosto in je položila
svojo roko v njegovo.

Molče sta stopala nekaj časa drug
polec drugega.

»Da, govoriva kaj drugega,« je začela
Ruby čez nekaj časa, »ali se dame tvo-
jih krogov v družbi zelo lepo oblačijo?«

»Nekatere se oblačijo izredno neokus-
no.«

»Ali res? Mislila sem, da so vedno le-

po oblečene. Ko sem bila v Dublinu, še
nisem zahajala v družbe, ker sem bila
premlada. Rada bi se videla enkrat v
družabni obleki.«

»Tudi jaz bi rad to,« je pripomnil Rod-
ney. »Tako se pravi, ne sebe, temveč tebe
in sicer v prav lepi obleki, z golimi ro-
kami, tako kakor sem te videl prvi dan.«

»Ali še veš?« je vprašala Ruby z dra-
žestnim nasmehom ter mu nalahno stis-
nila roko.

»To bi se dalo prav lahko narediti. Mi-
slim, da bi ti lahko preskrbel toaleta.«
Govoril je hitro in nekam boječe ter gle-
dal pri tem zelo trajno nekega osla, ki
se je pasel na bližnjem travniku. Toda
razsodba je bila ugodna.

»Ali res?« je vprašala v nadi. »Kje bi
jo le mogel dobiti?«

»V Dublinu mora biti vendar več dam-
skih modnih salonov,« je odgovoril Ge-
offrey; »lahko pišem kam ako bi hotela
priložiti mero.«

»Ali ne bo stric hud, ako bi izvedel?«
»Tega se ni bati. Saj ni to nič hudega
ljubica. Saj boš kmalu moja žena in po-
tem dobiš vse.«

»O, Geoffrey, želim samo, da bi ti
ugajala v novi obleki, da bi se ti zdela
vsaj malo čedna,« je rekla zamišljeno. V
trenutku se je zbala nove obleke, ker je
o njej mislila, da jo zelo spremeni.

S tem je bila zadeva rešena. Geoffrey
je pisal še ist, večer dolgo pismo prvi
dublinski šivilji gospje Mammingovi, ki
je izvalil spoštovanj dami prijazen na-
smeh.

3

Kmalu nato je prispela čudežna toaleta
na farmo Mangle — in čudno: dve uri
nato je bil tudi Geoffrey pri Ruby.

»Ali si jo dobila?« je vprašal Ruby, ki
mu je prišla naproti do hišnih vrat.

»O, kako krasna je, Geoffrey... pre-
krasna; Pa celo svilen je!« In očitaje je
nadaljevala: »Grožno draga je morala

biti; potem pa se pripoveduješ, da si
ubog!... Ampak, Geoffrey, višnjeve
barve je, ki mi je rajljuba in ki sem si jo
že tako dolgo želela, je žvrgolela s spre-
menjenim glasom ter takoj pozabila na
očitke radi zapravljenosti.

»Obleci se, da te občudujem,« je rekel
Geoffrey.

»Kaj? Takoj sedaj?« je vzkliknila obo-
tavljaje, a vendar vsa prevzeta od go-
reče želje, da bi se mu pokazala v krasni
toaleti. »Ako bi me kdo videl! E, nič za-
to, vseeno se oblečem. Počakaj malo!«

Moral je zelo dolgo čakati, preden se
je vrnila; podobna Pepelki, ki je odložila
svojo delavno obleko, v prekrasni
slavostni obleki, z dvignjeno glavo in
lahkim koketnim nasmehom, ki ji je pri-
stojal. Zrla je v Geoffreyja, kakor bi celo
hotela reči, da lepše obleke še živ dan ni
videl. (Dalje.)

Darujte za azilni sklad PTL!